Ч. 105. (276). Львів, четвер, дня 27. цвітня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Цїна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих терітеріях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й лїтературна ґазета.

Виходить що дня рано кромі понедїлка.

Світова війна.

Німеччина та Америка.

БЕРЛЇН. По повороті нїмецького канцлєра з головної кватири розпочали ся наради канцлєра з інтересованими мінїстерствами в справі американської ноти. Наради поки ще не покінчені.

БЕРЛЇН. Ректор берлїнського унїверситету одержав з Нового Йорку слїдуючу телєґраму:

„Ми горожани Сполучених Держав Америки і видїл German University Leanque of America бажали би висказати вашій маґніфіценції наше горяче бажанє, щоби між Нїмеччиною та Америкою був мир. Тому, що знаємо добре оба краї, побоюємо ся, що Нїмеччина могла би уважати письмо нашого президента за визов. чого однак письмо не має на цїли. Противно, ми переконані, що більшість американського народу бажає удержати приязні відносини, які все лучили Нїмеччину з нашим краєм. Щоби відвернути нещастє, котре випливає з фалшивого погляду, просимо вас, пане, подати наш погляд на справу письма нашого президента до загального відома нїмецькому народови“.

Слїдують підписи.

Неурядова мирова конференція або от собі балаканє.

„Berl. Tagblatt“ доносить з Стокгольму, що там зібрала ся за почином Форза, конференція делєґатів Данії, Голяндії, Норвеґії, Швеції, Швайцарії і Америки, щоби приготовити підклад до мирових переговорів. Делєґати оголосили вислїд своїх нарад і кажуть, що конференція не має урядового характеру, але є вона дїлом людий доброї волї всїх невтральних держав, котрі щиро бажають кінця війни.

Конференція заявила, що веденє війни до абсолютного знищеня ворога, є утопією, що вже нинї можна заключити мир, наколи признає ся головну основу яко обовязуючу. Серед тих основ перше місце займає право народів до свобідної розпорядимости собою. Тому не можна прилучувати здобутих областий без волї народа, котрий там мешкає.

1) Бельґія мусить бути відновлена.

2) Французькі землї треба віддати.

3) Питанє альзацько-льотаринсьне треба розвязати.

4) Независимість Сербії і Чорногори мусить бути запоручена.

5) Розвязанє польського питаня слїдує по злученю всїх корінно польських земель і утвореню з них независимої держави.

6) Зміну границь між Італїєю і Австрією треба усталити на основі національного питаня.

7) Автономія Арменії під протекторатом міжнародним.

8) Розвязанє ріжних справ національних на Балканї і в Туреччинї міжнародними договорами.

Конференція проклямує нестїснений, господарський розвій всіх країв, свободу моря, жадає привернення Нїмеччинї кольоній і ухвалює основи міждержавного житя. Жадає орґанїзації, котра би рішала спори між державами, домагає ся розоруження, щоби увільнити людство від надмірного воєнного тягару, а також загального конґресу держав, по котрім при співдїланю невтральних держав установлено би основи до розвязаня полїтичних і культурних проблємів свободи народів.

Полїтичне пересиленє в Анґлії.

ЛЬОНДОН. „Daily News“ пише: З гори знаємо, що поширюванє обовязку військової служби викличе так серед робітників, як і серед лїбералів о много більшу незгоду і ворожнечу ніж дотепер обовязуючий закон. Дневник критикує полїтику Льойда Georgea і каже, що він є причиною полїтичної крізи в Анґлії. Нарід мусить остаточно заявити ся або за ним або за Аскітом. George не мав нїколи полїтичних засад і руководив ся лише поривами. Він є жертвою своєї буйної уяви і уважає себе спасителем Европи. „Gardiner“ приписує йому всї трудности, з якими стрінуло ся муніційне мінїстерство, він викликав всї страйки робітників в Анґлії.

МАНЧЕСТЕР. „Manchester Guardian“ пише: Полїтична кріза покінчила ся побідою прихильників військової служби. Нова кампанія жонатих викличе заведенє обовязкової військової служби, наколи в парляментї і в краю проти сього не запротестують. Про протест однак нічо не чути. Загально уважають Францію причиною крізи, бо Франція домагала ся від Анґлії дїл. Головною однак причиною крізи було се, що зроблено услївя служби військової можливі для робітників. Бо коли би мінїстри з партії робітників мусїли уступити, то се був би конець коаліції. Уступленє Georgea менше пошкодило би, навіть, як би разом з ним уступили мінїстри унїонїсти, бо його головна задача, яко мінїстра муніції вже покінчена. Навіть було би добре, як би він з Карсоном і Черчілем утворили опозицію.

Анґлїйська твердиня перед упадком.

МЕДІОЛЯН. „Corriere dela Sera“ доносить з Льондону: Тому, що турецьку лїнію коло Кут-ель-Амара годї проломити стає правдоподібним, що ґен. Товншенд з 10.000 військом приневолений голодом віддасть твердиню Туркам. Евакуація мешканцїв міста вказує на се, що ґенерал по 140 дневій облозї вичерпав майже всї припаси живности. Мінїстеріяльні дневники приготовляють анґлїйську опінію на се, що упадок Кут-ель-Амари не буде мати для Анґлїйцїв нїякого значіня, тому що почвірне порозуміне має 10 мілїонів війська, та що Росіяни ограничать турецький успіх на Кут-ель-Амарі.

Господарські наради.

ВІДЕНЬ. До Відня прибули представителї нїмецького правительства, щоби з відповідними чинниками обговорити цлові і господарські справи. На днях відбудуть ся засїданя в мінїстерстві заграничних справ.

З Румунії.

БУКАРЕШТ. Урядово доносять, що мінїстер скарбу Костінеску удав ся дня 20 с. м. на 19 дневу відпустку, заступає його мінїстер справедливости Антонеску.

Цареські чемности.

ЛЬОНДОН. Анґлїйський король та російський цар обмінялм ся з нагоди великодних свят желанями. Король відновив надію в побіду коаліції, та заявив, що з приємностю глядить на поступи російської армії. Цар відповів, що поділяє надію в побіду спільних зусиль.

Французькі однострої для Сербів.

ЛЬОНДОН. „Morning Post“ доносить з Парижа: Як доносять з Корфу, сербська армія дістала французькі однострої і французьке оруже. Армія складає ся з 130.000 людий і є під фізичним та моральним зглядом добірна.

Конференція канцлєра з американським амбасадором.

БЕРЛЇН. (Ткб). Канцлєр держави відбув ще раз нинї пополуднї довшу розмову з американським амбасадором, почім виїхав з шефом штабу адміралїції маринарки до великої головної кватири.

На морі.

ЛЬОНДОН. „Daily Chronicle“ доносить що дві нїмецькі підводні лодки затопили вистрілами з армат голяньский корабель „Берґенстром“. Комендант підводної лодки задержав корабель, та зажадав корабельних документів до переглядy, а також дав 15 хвиль часу на опорожненє корабля. Залога сїла на лодки і відїхала. Анґлїйський корабель забрав залогу і довіз до берега.

ЛЬОНДОН. Корабель „Парізіяна“ потонув. Залога вратована.

КРІСТІЯНСУНД. Данський корабель „Свенд“ наїхав на анґлїйський воєнний корабель. „Свенд“ ушкоджений. Вечером прибув у Крістіянсунд.

БЕРЛЇН. Дня 24 с. м. появили ся коло побережа Фляндрії анґлїйські монїтори, контрторпедовцї, більші і менші кружляки, котрі шукали мін і вибирали місця, з котрих могли би бомбардувати. Три нїмецькі торпедові лодки заатакували монїтори, торпедовцї і помічні судна, прогнали анґлїйські кораблї і перервали їх роботу. Мимо завзятої борби, нїмецькі лодки неушкоджені. Анґлїйські кораблї відплили з вод Фляндрії.

Революція в Китаю.

ШАНҐАЙ. Коло Гусія прийшло вчера до завзятої борби. Державні війська напали на форти Гіян-Ґвіян. Залога сего форту проголосила недавно свою независимість. Спершу побито війська, потім однак революціонери утїкли. Фортів поки що не здобуто. Борба триває дальше.

Заворушеня в Ірляндії.

ЛЬОНДОН. (Ткб.). Ірляндський шеф-секретар Бірроль подав до відома в палатї громад, що в Дублїнї вибухли поважні заворушеня. Почтовий будинок взято силою, а телєґрафічне полученє перервано. Відтак прибули жовнїрі, які під сю пору цїлковито опанували положенє. Думають, що згинуло 12 осіб. в тім 5 жовнїрів.

Француський літак в Швайцарії.

ШВАЙЦАРСЬКЕ БЕРНО. В Санет Максімін упав француський військовий літак. Офіцир-обсерватор згинув на місци, другий офіцир сильно потовчений. Стан його житя безнадійний.

Господарські наради в Парижі.

ЖЕНЕВА. Завтра розпічнуть ся великі господарські наради коаліції під проводом президента Пуанкаре. Англія вислала 42 делеґатів, Італія 43, Сербія 14, Портуґалія 10. В нарадах возьме участь також і Росія. Бріян заявив, що наради не мати муть урядового характеру і не вязати муть ухвал француського парляменту ані француського правительства.

Тайне засідане англійського парляменту.

ГАҐА. Скликане на 25 с. м. тайне засідане низшої палати, є першим засіданєм в історії англійського парляменту, котре відбуло ся при замкнених дверах. По тайнім засіданю відбуде ся явне засідане. На явнім засіданю правительство не виявить причини тайн нарад.

ЛЬОНДОН. (Ткб.) Довірочне засідане палати громад перервано після 8 годинного тревання. Палата відрочилась до слідуючого дня.

Новий транспорт російських військ до Франції.

МАРСИЛІЯ. (Ткб.) Вчера передполуднем прибув тут пароход перевозовий зі свіжим відділом російського війська.

Військові відпустки в Румунії.

АТЕНИ. „Neon Asty" доносить з Букарешту, що румунські військові власти дали відпустки 40.000 жовнірам, яких ужито до управи ріллі в Румунії.

Румунсько-болгарський договір.

БУКАРЕШТ. „L'Action" доносить: Болгарсько-румунські переговори в справі заключеня господарського договору на взір німецько-румунського договору, мають користний перебіг.

Дневник висказує надію, що премієр Братіяну рішив ся вже в справі судьби та політики Румунії.

Російське звідомлене.

ВІДЕНЬ. Справоздане з російського штабу. Росія 23. 4.

Дня 22. і 23. с. м. неприятельська артілєрия острілювала примісток Укскіль. Німецькі літаки перелетіли понад околицею Двинська. Над каналом Обінського Німці ужили затроєних ґазів. Часть німецької стежі перейшла Щару і вдерла ся до ліса на північ від озера Вигоновського. Стежу окружено і витято, кількох забрано в полон. Дня 21. с. м. знищено австрійські становиска коло Хриляк на північ від Чорторийська. Коло Сапанова на північ від Кременця неприятель висадив три міни і обсадив виломи перед нашими ровами. Неприятель уступив до своїх ровів, почім ми обсадили виломи.

Дня 24. 4.

Начальний вожд перебув великий Тиждень і великодну суботу в головній кватирі. Неприятельські літаки кинули на Двинськ кілька бомб. Один наш літак, типу „Муромець" кинув на дворець в Давдзевас коло Фридріхштату 13 бомб. На цілім фронті артилерійська борба.

Польські голоси про нового намісника.

Краківський „Czas" пише: Іменоване ґен. Діллєра намісником Галичини є довершеною подією. Населенє Королївства пращати ме з жалем дотеперішнього ґубернатора земель зайнятих австро-угорськими військами. Ґенерал Діллєр здобув собі поважане і симпатію у всіх кругах Королївства польського... Ґенерал Діллєр стріне загальну підтримку на новому становищі галицького намісника, бо дав себе пізнати з найкрасших сторін і ми научили ся цінити його прикмети.

„Nowa Reforma" пише між иньшим: Витаємо ґенерала барона Діллєра на новому становиську з найкрасшою вірою в його добру волю і спосібність вивязати ся з важкого завданя, яке має бути присудом про близшу і дальшу будучність нашого краю. Довірє і признане польської суспільности, яке ґен. бар. Діллєр здобув собі в Люблині, супровожає його іменоване на намісника Галичини.

„Wiedeński Kuryer polski" в ч. 478 пише: Ґен. Діллєр урядував близько 7 місяців в Королївстві. Відзначав ся прихильністю до мешканців Королївства, стараючи ся в короткім часі свойого урядованя пізнати відносини і потреби „Королївства польського".

Ґен. Діллєр володіє польською мовою знаменито.

Він вспів скоро переконати місцеве населене, що австрійські власти хотять дійсно облекшити долю тамошних мешканців під оглядом не лиш економічним, але й політичним та просвітно-культурним. Працю сю утруднювало мішане національне населенє в найбільше граничних східних повітах. Мимо таких некористних відносин бар. Діллєр з'умів зі всіх тих трудностий вийти оборонною рукою.

Нині бар. Діллєр став іменований намісником Галичини. Польська суспільність приймає те іменоване як найбільше зичливо як доказ прихильности правительства до Поляків ба й з великими надіями, бо іменоване впало на того представника військової власти, що дав численні й недвозначні докази своєї прихильности для домагань польського населеня.

„Dziennik polski" вказуючи на великі заслуги нового намісника на попереднім його становиську ґубернатора окупованих австро-угорськими військами частий Польщі так в области судівництва як і відродженя знищеного краю, пише:

Супроти тих доказів високої кваліфікації галицька суспільність прийняла нову номінацію ґен. Діллєра з правдивим вдоволенєм. Бо і в Галичині дуже много постулятів жде полагоди, з поміж яких головно відбудова краю є першим і головним обовязком правительства. Можна мати надію, що Й. Є. ґен. Діллєр, який так успішно працював в Королївстві над господарським відродженєм краю, також і на новім становиску зможе вводнати у висших чинників зрозуміне тяжкого і виїмкового положеня Галичини.

Прочі львівські польські дневники обмежили ся переважно на подаsucc звідомленя ц. к. кореспонденційного бюра.

Зі своєї сторони в особі нового Намісника хочемо витати нового чоловіка. Його дотеперішних заслуг не беремо в рахубу, так як служба на зайнятих землях відбувала ся серед виїмкових і важких обставин, а з дотеперішної діяльности не хочемо витягати ніяких висновків на будуче.

Проте витаємо нового Намісника на труднім і відвічальнім становиску в надії, що і для українського народу і його домагань найдеть ся у нового начальника краю повне зрозуміне і справедливий осуд.

З німецької преси.

I. Українська проблєма.

Під сим заголовком появила ся незвичайно інтересно написана статя д-ра Фріца Шуман-Деґерльоха у берлінському дневнику „Deutsche Nachrichten" (в числі з 22. марта с. р.), яка трактує про розвязку східного питаня й про відреставроване та загосподароване країв середньої Европи — по війні. „Одним з головних питань сходу" — вважає др. Шуман-Деґерльох — Україну, великий край, — 700.000 кільометровий простір (одна пята частина) европейської Росії із 34 міліоновим населенєм, яке замешкує 9 найважнійших російських ґуберній. Понадто — Україна належить до найбогатших збіжевих провінцій на світі, через що називають ся шпихлїрем Росії й становить 1/3 частину цілої російської хліборобської продукції. Україна має також чималі мінеральні богатства, передовсім вуголь, ропу (нафту), залізо і сіль. Із загальної продукції вугля в Росії, се б то: із 1·9 міліярдів пудів — припадає на Україну 1.3 міліярдів вугля, на Польщу 0.4, а решта на азійську Росію. Таке саме відношенє становить Україна в залізній продукції Росії даючи на загальних 500 міліонів — 352 міліонів пудів заліза.

Крім сього має Україна непереходимі ліси, значить ся, деревляний промисел може тут неаби-як розвинути ся. Так само тютюн, кукурудза, бураки, й овочі се важна галузь українського експорту. Тим більше, що поширено торговлі сприяє догідна водяна сїть, природна річна комунікація, а іменно три головні системи рік: Днїпро, Дністер і Дон із вісьмома сплавними ріками.

Українська земля наче сотворена природою на самостійний господарський край, від чого тільки крок до утвореня державного орґанїзму коли зважить ся, що Україну здебільшого замешкує одноцільний народ, який мовою, звичаями та історією відріжняєть ся від московського народу.

А доказом сього хоч-би мова й письменство, яке мимо русифікаторських затій не щезло, а навпаки відродило й живе понад сотку літ. Побідно й політичні аспірації українського народу не вигинули чого доказом рік 1905, коли на думській арені заявило ся 52 українських послів, які піднесли грімкий протест проти поневоленя й московфільської політики царського правительства, й домагали ся ні менше, ні більше тільки новоїнї політичної автономії для України! „Чи все те — питаєть ся автор статї — не доказує що великий український нарід із своєю старою питомою культурою, із широкими ланами урожайного чорноземй — має історичне право на самостійність й незалежність?"

А ставши по стороні Німеччини може бути не тільки охоронним муром для німецького мілітаризму, але ринком збуту для німецького промислу, даючи в заміну свої сирі продукти землї — осередним державам, а европейській культурі й мистецтву здорову душу народної творчости й думки правдивого демократизму.

2. Австрійський меморіял про Україну й Польщу.

Зайнятє українських земель й російської Польщі союзними військами викликало побіч численних відзивів щоденної преси, появу ріжнородних політичних брошур, студій і т. п. публікацій, до ряду яких належить також збірна праця австрійських учених та політиків п. з. „Denkschrift aus Deutsch-Oesterreich", яка появила ся з кінцем минувшого року в Липську під редакцією Гаймиша, Іберсберґера, Філіповича та Фрідюнґа.

Предметом меморіялу — майбутні взаємини Австро-Угорщини до Німеччини і політично-економічні відносини обох осередніх держав супроти себе. Річ певна, увесь зміст „Пропамятного письма австрійських Німців" не станемо переказувати на сторінках „Українського Слова", а тільки зреферуємо той уступ, що присвячений оглядови українського питаня й будучим правно-політичним відносинам в Галичині. Що до нас, то названі учені застерігають ся проти яких-небуть обмежень автономії України, а навпаки жадають створеня самостійної української держави під протекторатом осередніх держав, а на случай прилучення зайнятих українських земель до Австрії, — домагають ся надання українським територіям як найширшої автономії, зрівнаня в правах з прочими народами габсбурської монархії та створеня з українських отноґрафічних просторів окремого австрійського коронного краю. Кромі сього освідчають ся автори меморіялу за відокремленєм і подїлом адміністрації в Галичині (на західно-польську й східно-укртїнську), а то: по війні домагають ся заведеня в Галичині військової адміністрації, а з годом за наданєм Українцям незалежного від польської гегемонії правно-політичного становиска. Що торкаєть ся правно-державного становища українських і польських територій, то після думки авторів меморіялу — се можливе до переведеня в той спосіб: Відокремленє Галичини (Sonderstellung Galiziens) як окремого австрійського коронного краю з трьома окремими правно-політичними інстанціями, се б то: український і польський сойм та спільна делєґація в австрійській палаті послів для спільних справ дунайської монархії, з поширенєм прав галицьких представників, коли розходило б ся про краєві справи України або Польщі. Рівночасно український і польський сойм одержав-би леґіслятиву у внутрішних краєвих справах адміністрації, судівництва, шкільництва та просвіти, промислу й торговлі. За те не годять ся автори „Пропамятного письма" на утворенє т. з. буфорової польської держави, тому, що Польща стала-б огнищем заграничних інтриґ російської дипломатії. Знова прилученє Польщі по Німеччини виключають автори з тої причини що Німці хотять заховати свій національно-одноцїльний характер державний для удержаня свого престижу й мілітарної сили, а на створенє тріяльної австро-угорсько-польської монархії не згодять ся ані Німці, ані Мадяри, побоюючись нового союзника „Славянина". Тому одиноким розумним розвязанєм українсько-польської справи являєть ся після авторів проєкту — подїл Галичини: на західну і сполученє її з Польським Королївством, та на східно-українську з повною автономією, з українським соймом і адміністрацією." Не від річи буде, коли замітимо, що ціла польська преса, між иншими швайцарсько-польський місячник „Wyzwolenie"

(в числї за март с. р.) а за ним „Ziemia lubelska“ (в числї з 4. марта № 106), люблинська „Sprawa Polska“ (з 12 марта № 10) й инші — реферуючи зміст „Пропамятного письма австрійських Німців“ накинулись на авторів за їх полїтичну концепцію дотично подїлу Галичини, бо се після висказу польських часописий рівняло-б ся „новому подїлови“ Польщі, на що знова Поляки не згодять ся, тим більше, що Українцям вистане „національна“ автономія в межах будучої Польщі.

3. Українцї пропаґаторами російської революції.

Коли-б не теперішня війна — Европа не відозвала-б ся про нас та мовчала-б тихцем як й досїль в інтересї Росії й Поляків. І коли-б не війна, московське правительство зацитькало-б своїх горожан „многонадїйними“ аґрарними реформами з 5. падолиста 1906. і тим чином спаралїжувало-б дїяльність потайних революційних орґанїзацій підпольної Росії“. Воно правда, війна не викликала поки що революції, всеж таки передсмак її дали царському правительству революційні розрухи в Петербурзї, Москві, Ризї, Одесї і по инших містах, які знова не позістануть без впливу на велику повоєнну російську революцію. А пособляє тому не незвичайна дорожня в Росії, „звичайний“ щорічний голод (тепер однак навіть для Росії „незвичайний“) пошестні недуги, безробітє, застій в промислї й торговлї, невдоволенє всїх полїтичних кругів з істнуючого курсу полїтики царського режіму, невдачі московського оружа на полї бою, довготріваюча без результату війна, а все те разом готовить московському правительству неаби яку повоєнну революцію.

А хто-ж духовим провідником російської революційної пропаґанди?... питаєть ся др. Генрик Пудор, автор статї: „Die ukrainischen Führer der russischen Revolutionspropaganda, що її помістив минувшого місяця поступовий франкфуртський журнал „Das Frie Wort“ (в числї за март № 3, стор. 541—548). І дає на се таку відповідь:

„В Росії всї тої думки, що сївачами революційних ідей суть „інноролцї“ передовсїм Поляки, Жиди й Українцї, з яких останні найбільш „небезпечні“ для цїлости російської імперії і розглядови та історії яких присвячує др. Пудор свою інтересну статю. Як головного учителя українських революціонерів — уважає автор: Михайла Драгоманова (називаючи його українським бакунїном та нїгілїстом) нашого галицького піонера Івана Франка (з якого поезій наводить в перекладї О. Грицая: „Вічного революціонера“, „Лежить село в глибокій долинї“ та „Каменярів“), покійного Михайла Павлика (про якого каже, що був „мрійником“, мучеником та апостолом поступових ідей, невтомним робітником на народній ниві та тихим борцем пера), Остапа Терлецького і недавно погибшого на полї бою Теофіля Меленя подаючи влучну характеристику тих постатий й низку біоґрафічних звісток про їх житє.

Статя кінчить ся горячим апляваом в честь тих борців України, які стали не тільки борцями за волю свого народу, але за свободу всїх поневолених людий Росії та є пропаґаторами революційних ідей 1789 року (французької революції). Хоч ті Українцї бороли ся за визволенє українського народу з московської кормиги одначе вони є духовими провідниками революційних кличів й ідей революційних російських орґанїзацій, на яких слїдно печать їх духа та вплив їх творів.

І. К — ч.

НОВИНКИ.

— **Заприсяженє нового Намісника.** Дня 26. с. м. відібрав Цїсар присягу від новоіменованого намісника Галичини бар. Діллєра. Відтак прийняв Монарх намісника на осібнім послуханю.

— **Цїсар на святах.** На великдень і в світлий понедїлок о год. 7 рано був цїсар на Службі Божій в замковій каплицї в Шенбрунї.

— **Відзначеня мінїстрів.** „Wiener Zeitung“ оповіщує відручне письмо Цїсаря до мінїстра заграничних справ бар. Буріяна і президента мінїстрів ґр. Штірка, в якім Цїсар в признаню великих заслуг, принесених Цїсареви і вітчинї через дїяльність в напрямі успішного веденя накиненої війни, надає їм воєнний хрест за цивільні заслуги І. кляси. Урядовий угорський дневник оповіщує анальоґічне відручне письмо до президента мінїстрів ґр. Тіси, яке так само надає йому се відзначенє.

— **Признанє для духовенства і учительства.** Ц. к. мінїстерство віроісповідань і просвіти звернулось до всїх ординарятів, консисторій протестантської віроісповідної ради, та до всїх краєвих шкільних властий з слїдуючим рескриптом:

Коли минулого року повстала обава, що істнуючі запаси збіжа можуть невистарчити, щоб виживити населенє Монархії до нових жнив, всї верстви населеня виявили подиву гідну ощадність, щоб знищити надії наших ворогів на виголодженє Монархії.

Особенна заслуга коло розбудженя та вдержаня сеї ощадности припадає Духовенству та Учительству; вони беснастанно звертали увагу населеня згл. шкільної молодїжи на конечність ощадности істнуючих домашних запасів та на небезпеку яка слїдує з гайнованя.

Такий самий вплив виявив ся і сего року. Приписану рацію хлїба і муки належить вважати не як мінїмум, противно — кожда одиниця повинна після своїх сил та средств старатись вменшити своє запотрібованє з припадаючої для неї скількости. Так само треба-б протидїлати тут і там заходячому надуживаню хлїбового зерна мимо істнуючого заказу.

Річию нашого духовенства і учительства є і на дальше вести свою патріотичну працю в тім напрямі.

— **За поляглих стрільцїв.** Вчера рано відбулось стараньем пань під покровом Преч. Діви Марії Неустаючої Помочи поминальне Богослуженє за поляглих стрільцїв. Вчерашний день се річниця славного бою на Маківцї.

Службу Божу відправив о. крил. Чапельський; хор св. Юрський співав жалібні піснї, а гарну промову виголосив о. Др Галущинський. До панахиди стануло майже все львівське духовенство.

— **Сирітський захист в Станиславові.** Громада Станиславова видвигнула гадку основаня сирітського захисту і товариства опіки над сиротами по жертвах війни ще 2. лютого на нарадї, на якій переведено вибір Повітового Комітету Загальної української Ради. Нововибраному Комітетови З. У. Р. поручено покликати до житя Комітет опіки над українськими сиротами в Станиславівськім окрузї.

Комітет З. У. Р. вів передвступні працї сам, а дня 7. цвітня перевів орґанїзацію Комітету опіки над сиротами.

Головою комітету вибрано посла Дра Льва Бачинського. Висказ одного з присутних членів: „до тепер послували Ви батькам, а нинї возьміть їх сирітки в опіку“ був перекунуючим так для виборців, як і для посла Дра Бачинського, який вложений на него обовязок радо прийняв.

В цїли уодностайненя опіки над сиротами в цїлім краю віднїс ся Комітет Станиславівський до Комітету у Львові.

Щоби вже сейчас заопікувати ся круглими сиротами, приладжено захист, поки-що невеликий розмірами і повідомлено про се громади в окрузї. Комітет має надію, що наші громади в цїлім окрузї займуть ся збіркою жертв для наших сиріток і в той спосіб не лиш поширить ся захист в Станиславові, але Комітет буде в змозї приступити до отвореня таких захистів по сусїдних містах і місточках.

Комітет опіки над воєнними сиротами просить усильно о ласкаві датки, хочби найменші на захист для сиріт. „Громада по нитцї — сирітцї сорочка“, — тому не отягаймо ся зі скорою посилкою. Жертви слати на адресу: Кредит Звязковий в Станиславові (на книжочку ч. 2000).

Круглі сироти, що вже тепер не мають де притулити ся, належить зголошувати в Дирекції банку: Кредит Звязковий в Станиславові. Сирітки певно знайдуть ся, та не так легко буде о фонди.

Тому належалоби заснувати в кождім селї комітет для опіки над сиротами. Сей комітет мавби дбати, щоби не дїяла ся кривда сиротам, що лишать ся при свояках на селї, а рівночасно зайняти ся збіркою жертв на ті сироти, що будуть приміщені в захистах.

— **Унїверситет в Чернівцях.** З Чернівцїв доносять, що прибуло туди кількох професорів правничого видїлу, а по святах має приїхати решта професорів фільософічного і правничого видїлу. Виклади мають розпочатись від 1. мая.

— **Вільні учительські посади** є в округах замойськім і томашівськім на Холмщинї. Кандидати можуть вносити поданя зі звичайними документами до ц. і к. окружних Команд (k. u. k. Kreiskommando) в Замостю або Томашові, етапна почта тамже.

— **Окружний інспектор п. Евген Мандичевський** приїхав з Замостя на короткий час до Львова і удїляє пояснень в справі посад в замойськім окрузї в краківскім готелї від години 2—4-тої по полудни.

— **Почтові крадїжи у Львові.** Від довшого часу пропадали на головній почтї у Львові посилки призначені длб жовнїрів в полї. Вкінцї впали власти на слїд злочину та арештували двох почтових робітників Кунцого і Маєвского. При ревізії найдено у них не лиш средства поживи, але і сорочки та черевики, срібні ложочки, мішки кави, чеколяду і т. д.

— **Великі повени в Росії.** По донесеням з Петрограду, тогорічні повенї в Росії прибрали неімовірні розміри. Головно в Києві граничить воно з катастрофою. Днїпро, який виступив з берегів, затопив всї нисше положені части міста. Комунїкація в затоплених частях міста відбуваєть ся при помочи суден. Много домів завалилось, тисячі домів остало без даху. Правительство розпочало ратункову акцію.

— **Обманства при увільнюваню з військової служби у Франції.** Воєнний суд у Франції видав онодї вирок в процесї проти кільканайцятьох військових лїкарів і цїлого ряду цивільних осіб обжалованих о помаганє жовнїрам при увільнюваню з військової служби. Двох головних обжалованих лїкарів засуджено на 10 лїт примусових робіт і по 3000 франків гривни. Сорок дальших обжалованих, головно жовнїрів, які в підступний спосіб ухилились від військової служби, присуджено на вязницю від 3 до 6 лїт.

— **Підвисшенє цїни сірників.** В наслїдок дорожнечі сирівця, власти зізволили на підвисшенє цїни сірників до висоти 32 с. за пачку, що містить в собі 10 пуделок; 2 нормальні пуделка будуть коштувати 7 сот., одно пуделко 4 сотики.

— **Продовженє нічної години.** Дирекція полїції оповіщує: Розпорядком з д. 25 червня 1915 зарядила ц. к. команда міста, що без відповідних леґітимацій не вільно цивільним особам ходити по улицях міста по год. 11 вечером. З огляду на впроваджені тепер поспішні поїзди які приїздять до Львова около год. 11 в ночи, пересуває ц. і к. команда міста в порозуміню з ц. к. дирекцією полїції сю годину на годину 12 в ночи. Сей розпорядок входить в житє з днем 30 цвітня с. р.

— **Медичний конґрес у Варшаві.** Д. 1. і 2. мая відбудеть ся у Варшаві конґрес німецьких лїкарів, який між иншим обговорить справу поборюваня пошестий та санїтарну охорону краю підчас демобілїзації.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 27. цвітня 1916.

Нинї: 27. цвітня гр.-кат. Мартина римо-кат. Анастаз.

Завтра: 28. цвітня гр.-кат. Аристарха, римо-кат. Віралїса.

О **Дирекція ц. к. академічної ґімназії у Львові** (Рутовського 22) просить тих учителів і тих своїх учеників як головного заведеня так і філії, що їх відзначено за геройські дїла підчас війни, щоб зволили в найкоротшім часї донести Дирекції своє імя і назвиско, коли, де, за що та якою відзнакою їх відзначено.

Родичів же, кревних та свояків погибших на полї слави учеників тих заведень просить ся о звістку, як звав ся, де і серед яких обставин ученик погиб.

Бібліоґрафія.

— Osteuropäische Zukunft, другий зошит за цвітень, ч. 8. Зміст: Олександер Скоропис-Йолтуховський: Самостійна Україна в 1791 роцї сном, в 1854 полїтичною утопією, в 1888 конечною потребою (стор. 113—115, конець буде) — Тайний совітник проф. Др Ф. Фрех, (Берлїн): Мінеральні скарби України. III. Сіль, стор. 115—118). — Проф. Др Павло Кремер, (Берлїн): Україна р добі Мазепи (стор. 118—122). — Проф Макс Кранц, (Штеґлїц): Швеція й Росія (стор. 122—125). — Тайний совітник держав. Др В. Ґрос, (Кальруге і Б.): Поважна воєнна небезпека для важних німецьких зовнїшних позицій (стор. 125—126). — Др Павло Освальд: Анґлїя й Греція (стор. 126—127). Записки: Німецька ганза й Литовцї (з Kownoer Zeitung) Новий металь (з тої-ж часописї). — Вісти з товариства: К.: Східно-европейська проблєма (про відчит Дра Евгена Левицького. Берлїн (про виклади в товаристві прихильників української справи, а саме з дня 12 цвітня, коли се говорив ексцеленція фон Ріхтер про „Україну у всесвітній полїтицї“ а Др Фальк Шупп повторив свій відчит про „Україну як поміст до сходу“ який передше держав в Липську. — ік.

— Ukrània за цвітень, зошит 5—6 приносить такий зміст: Воєнне побратимство Мадярів з Українцями (стор. 91—92). — Опат Імре Водічка: Релігійні унії Українців а жидівство (стор. 92—95). Y. Gy: Переслідуванє ґр. кат. Українців у Холмщині (стор. 95—98). — Григорій Подградєський: Мадярсько-українські історичні взаємини (IV., стор. 98—100). Михайло Драгоманів: Закріпощений народ (II., стор. 101—104) в перекладі Михайла Мункачі. — Перегляд української історії (з року 1569, стор. 105—107). — Др Федор Ференч: Географічне положенє України і її відносини до Угорщини (II., стор. 108—111). Др Еміль Огоновський: Відносини української до російської мови (стор. 112—116) з твору нашого історика: „Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache". — Др Гіядор Стрипський і Др Варга Балінт: Слово о полку Ігоря (далї, четверта і пята пісня, стор. 116—118). — Стефан Руданський: „Повій вітре з України" (стор. 118) в перекладї Г. Стрипського. — Лїтература. (Др Степан Рудницький: Ukraina Land und Volk. Др Василь Сімович: Praktische Grammatik der ukrainischen Sprache). — Українська преса в 1916 роцї (стор: 120—121). — ік.

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 26. цвітня 1916.

На російськім і балканськім фронтї не було нїчо естvenного.

На італійськім фронтї.

На полудневo-західнім краю високорівнї Добердо прийшло знов до завзятих боїв. На схід від Сельц удалось було ворогови війти до нашого становиска на більшій широкости фронту. Коли однак хотів він продовжати наступ, наші війська пішли до протинаступу, прогнали його до його давних ровів, та в рукопашнім завзятім бою прогнали його також і з тих ровів. Отже також і тут всї наші початкові становиска є в нашім посїданю. Полонено 130 Італійців. Огонь артилерії був в многих місцях прибережного фронту дуже оживлений.

На карнтийськім фронтї діяльність боєва була малою. На Коль дї Ляна продовжали наші тяжкі моздїрі огонь. Діяльність ворожої артилерії змаліла. В відтинку Суґана опорожнили Італійцї всї свої становиска між Ветто і Ронкоґно; тут найдено много воєнного матеріялу. Вони подались до Ронкоґно.

Заступник шефа Генерального Штабу
пільний маршалок-поручник Ф. Гефер

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронтї.

На полудне від каналу La Bassee по нагальнім рукопашнім бою відперто атак значнїйших англійських сил на обсадженi нами вирви. Мінова борба з обох сторін ведеть ся дальше завзято. На захід від Givenchy-en-Gehelle обсадили ми вирви двох висаджених рівночасно нами і Англійцями підкопів; ми полонили кількох бранців і здобули оден машиновий кріс. Успішні стежні підприняття з нашої сторони мали місце між Vailly і Craonne.

Сподїваний частинний французький наступ на ліс на полудневий захід від Ville aux Bois відкинено. Полонено 60 Французів та здобуто оден машиновий кріс.

На височині Vauquois, на північний схід від Avoucourt і на схід від Мертвого Чоловіка зведено бої ручними ґранатами. Наміри наступу ворога на наші рови між Мертвим Чоловіком і ліском Caurettes пізнано таударемнено огнем скермованим на приготовані війська.

На північний схід від Celies (Воґези) старанно приготованим наступом опанували ми першу і другу французьку лінію на височинї 542 і перед нею. Менші відділи, які дійшли аж до третього рова, розсадили там много криївок. Полонено 84 неранених жовнірів та здобуто 2 машинові кріси і 1 метач мін. Окрім иньших підпринять летунів одна з наших ескадр самолетів обкидала значною скількістю бомб на схід від Clermont французьке поле злетів в Brocourt і сильно обсаджену місцевість Jubecourt.

Два ворожі самолети зістрілено в воздушнім бою над Fleury на полудне від Дуамон і дальше на схід звідтам.

Німецькі воздушні кораблї армії в ночи заатакували англійські фортифікаційні і пристаневі будівлї в Льондові, Кольхестер і Рамсгате та французьку пристань і великий обоз вправ війск в Etaplen.

На східнім фронтї.

На фронтї нїчо нового. Німецька ескадра летнича кинула много бомб на поля злетів в Двинську.

На балканськім фронтї.

Нїчо нового.

Начальна управа армії.

БЕРЛІН (ТКБ). Ранним ранком дня 25 с. м. части наших морських сил призначених до операцій на повнім морі острілювали успішно фортифікації та важні під військовим зглядом уряджения в Grent Yarmouth і Lewestoft. Відтак взяли в огонь групи малі ворожі кружляки і торпедовцї. На однім з кружляків запримічено великий пожар. Оден контрторпедовець і два ворожі кораблї, які сповняли передну сторожу потоплено. Одним з тих послїдних був англійський рибацький пароход King Stephen, який, як звісно свого часу не хотів вратувати залоги воздушного корабля ч. 19, що находив ся в потребі на морі. Залогу рибацького корабля полонено. Останки ворожої морської сили подались. По нашій стороні нема втрат. Всї кораблї вернули цїло.

Рівночасно з наїздом наших морських сил в ночи з 24 на 25 с. м. ескадра воздушних кораблів маринарки заатакувала східні графства Англії. Обкидано бомбами успішно промислові уряджения в Cambriege і Norwiech, зелїзничі будівлї коло Lincoln, батерії коло, Wonterton, Ipswich. Norwich і Harrwich та ворожі кораблї що повинни передну сторожу на побережу Англії. Мимо дуже нагаланого огня всї воздушні кораблї вернули до своїх пристаний цїло.

Самолети нашого відділу полевих летунів маринарки у Фляндрії дня 25 с. м. ранним ранком обкидали успішно бомбами пристаневі уряджения, фортифікації та поле злетів в Дункерцї. Всї вернули цїло.

Сутички передних сторожий у побережа Фляндрії, про які вже донесено, ведено дальше 25 с. м. Притім наші морські сили ушкодили англійський контрторпедовець, а затопили оден помічничий пароход, а його залогу полонено та вивезено до Zeebrügge. Наші боєві сили також і з тих підпринять вернули неушкоджені. Ворог вицофав ся знов з области побережа Фляндрії.

ПОДЯКА.

Якраз на Воскресенє Христа дня 23 цвітня покинчила туземне житє моя мама бл. п. Марія Коривчак. Прибита тяжким горем найшла я одиноку розраду в співчутю знакомих. За се складаю їм як найсердечнїйшу подяку. Не меньше Спасибіг складаю Високопреподобному о. крилош. Василевському за участь в похоронах та достойному хорови і всїм, що зволили взяти участь в сумнім похороннім обряді.

Львів дня 26. цвітня 1916.

Анна Коривчаківна.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Видає і відвічає за ред.: Д-р. Сидір Голубович.

Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.

